

Dossier d'activitats

Recomanada
a partir de 8 anys

**Recomanada per Cicle Mitjà
i Cicle Superior de Primària**



Distribuïdora de cinema
infantil, tranquil i en català
www.packmagic.cat

OCELLS DE PAS



Index

Sinopsi i fitxa tècnica

1

Què treballem?

2

- Capacitats
- Elements narratius dels contes iniciàtics
- Compromís social: la lluita contra les injustícies

Abans de veure la pel·lícula

5

Després de veure la pel·lícula

7

Glossari

9

Què hem après?

10

Les activitats que proposa aquest dossier són:



per debatre en grup



per reflexionar



per a fer recerca i investigació



per desenvolupar la creativitat artística

Sinopsi

La Cathy té un pare amb pensades molt curioses: pel seu aniversari, li ha regalat un ou d'ànec amb la intenció que el covi i que després sigui la seva mama. Però, casualment, a qui primer veu el petit ànec en néixer és la Margaux, una amiga de la Cathy que va en cadira de rodes. L'aneguet l'ha identificat com a mare seva, però els pares no se'n volen fer càrrec. Per protegir i salvar l'ocell, les dues nenes s'escapen i emprenen una aventura de llibertat, un periple en què descobriran molt més sobre elles mateixes que sobre el rescat d'un palmípede.



Direcció: Olivier Ringer **Guió:** Olivier Ringer i Yves Ringer **Fotografia:** Mihnea Popescu **Muntatge:** Alante Alfandari
Música: Bruno Alexiu **Interpretació:** Léa Warny, Clarisse Djuroski, Alain Eloy, Myriem Akkhediou, Angello Dell Spedale, Jeanne Dandoy, Camille Voglaire, Renaud Rutten **Producció:** Yves Ringer i Antoine Simkine
Coproducció: Philippe Akoka i Arlette Zylberberg

Què treballem?



Capacitats

Ocells de pas ens **permet un apropament desacomplexat a la malaltia** de la Margaux, una miopatia, entenent les diferències de manera integradora i normalitzadora. La mirada de la Cathy cap a la Margaux es diferencia de la perspectiva de la resta de persones adultes: no la veu com algú que necessita ajuda i protecció, sinó com una amiga a qui tractar amb tendresa i amb qui compartir **experiències i aventures**. Aquest punt de vista reforça una **mirada complexa i desestigmatitzada** i posa al centre l'amistat de les dues nenes.

La pel·lícula mostra la lluita de la Cathy per resoldre una situació d'injustícia que, a la vegada, permetrà entendre la lluita de la Margaux per ser escoltada. La Margaux, igual que l'aneguet, és un personatge de qui es menysté la voluntat pròpia. L'analogia es completa amb **l'acceptació i el reconeixement**, per part de les persones adultes, del dret de la Margaux a prendre decisions i a valdre's per si mateixa.



Elements narratius dels contes iniciàtics

La Cathy i la Margaux viuen el que s'anomena un conte iniciàtic. En aquestes històries, els personatges protagonistes, entesos com a herois o heroïnes, s'enfronten a situacions adverses que desemboquen en **la superació, l'aprenentatge i la presa de consciència** de si mateix/a i de la realitat que els envolta. L'objectiu de les nenes —salvar l'ànec de la granja on l'escorxaran i alliberar-lo a la natura— les porta a **desafiar normes** per tal de fer un món més just. Hauran de **superar obstacles:** la sobreprotecció i la desavinença amb les seves pròpies famílies, les autoritats de la residència, la cerca de la policia i les grans distàncies entre el poble i la granja.

El conte iniciàtic és una estructura narrativa habitual en la nostra **tradicció cultural**, des de l'Odissea d'Homer a Harry Potter de J.K. Rowling, passant per *El Quijote* de Cervantes o *El senyor dels anells* de J.R.R. Tolkien. Són relats que expliquen un procés de **creixement i maduresa**.



Sabies que...?

La Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat fa servir el terme *persona amb discapacitat*. Amb tot, hi ha associacions, entitats i persones que prefereixen l'ús del terme *persona amb diversitat funcional*. Aquest pretén substituir a d'altres com ara "discapacitat" o "minusvàlid", que contenen una semàntica que pot considerar-se pejorativa pel fet de portar implícita una limitació per dur a terme una vida considerada "normal", en virtut d'una deficiència en l'ordre del comunament entès com a salut. La diversitat funcional és, en resum, un model sociopolític que pretén superar la concepció naturalista de la discapacitat defensada pel model mèdic, sorgit des del pensament científic a partir del segle XVII.

Compromís social: la lluita contra les injustícies

La societat la conformem persones amb capacitats molt diferents les unes de les altres, fins i tot amb grans variacions d'aquestes en una mateixa persona al llarg de la seva vida. Podríem afirmar, doncs, que **a la nostra societat trobem diversitat funcional de la mateixa manera que hi ha diversitat cultural, de gènere i sexual o generacional.** El cinema, com a artefacte cultural, ha tendit, al llarg de la seva història, a reproduir els imaginaris dominants i normatius en lloc de reflectir com n'és el nostre **món de divers i ric.** Malgrat tot, com veiem a *Ocells de pas*, també pot esdevenir una **eina per construir imaginaris col·lectius i influir** en els personals i, en el cas de la diversitat funcional, ens ajuda a relacionar-nos entre totes i tots d'una manera natural, sense complexos ni prejudicis.

Abans de veure la pel·lícula...



30 minuts

La diversitat a les pantalles

La mirada de la Cathy cap a la Margaux està desproveïda de prejudicis, perquè sobretot hi veu una amiga amb qui dur a terme projectes i viure aventures. Proposar als i les alumnes que comentin altres pel·lícules, sèries o curtsmetratges on aparegui algun personatge amb diversitat funcional, una malaltia o una necessitat educativa especial. Anotar a la pissarra els títols i visionar els tràilers. Quan el llistat sigui prou llarg, preguntar: el personatge que ho té és el protagonista de les pel·lícules o un personatge secundari? Quin és el "tema" principal de les peces audiovisuals que hem citat? Reflexionar conjuntament sobre com es representa la diversitat funcional a les pel·lícules. Debatre sobre com aquesta representació pot tenir un efecte sobre la vida real de les persones. Conèixer històries com la de la Margaux ens ajuda a tenir una visió més respectuosa de la diversitat?



15 minuts

Ser o no ser normal

Debatre per parelles el significat de la paraula "normalitat". Hi ha algú que es consideri normal o, al contrari, el món és divers i tots tenim quelcom d'especial? De què depèn que se'ns consideri normals o no?



45 minuts

Posar-se en una altra pell

Per apropar-se a la realitat de les persones amb diversitat funcional i reflexionar sobre les barreres físiques, socials i de comunicació o la inclusió escolar i social, es proposa dur a terme una activitat pràctica. Així, es proposa que part de la classe:

- ▶ Es tapi els ulls
- ▶ Es lligui una mà a l'esquena
- ▶ Hagi d'estar en una cadira de rodes
- ▶ Es lligui a una cama un element rígid que impedeixi el moviment
- ▶ Es posi taps a les orelles o auriculars amb la música alta

Una part de l'alumnat pot quedar-se com a observador o bé ajudant a qui faci les accions. En aquestes condicions es proposen una sèrie d'activitats com fer-se un entrepà, comprar menjar en una màquina dispensadora, guardar els llibres a la motxilla o jugar a un esport de grup. En acabar, cadascun dels alumnes ha d'escriure en un full com s'ha sentit, quins problemes s'ha trobat i quines solucions o ajudes hi proposa. Comentar l'experiència col·lectivament.



Després de veure la pel·lícula...



20 minuts

L'estructura del viatge

Recordar la pel·lícula i proposar a l'alumnat de repassar la trama del film a partir de les següents fases que tenen a veure amb l'estructura narrativa del viatge iniciàtic (en mitologia, el viatge de l'heroi):

La crida: Es refereix a aquella fase en què els personatges principals estan en la seva situació "habitual" i passa alguna cosa extraordinària.

La partença: El moment en què el o la protagonista ha d'abandonar la llar.

Les proves: Els obstacles amb què el o la protagonista es troba en el seu viatge.

La temptació: Un element o personatge secundari que intenta desviar el o la protagonista del seu objectiu en el viatge.

L'apoteosi: El moment en què s'aconsegueix l'objectiu desitjat en el viatge.

El retorn: La tornada a la llar.

El missatge: Allò que ha canviat, o quelcom que el o la protagonista ha après a partir del seu viatge.

La trama d'*Ocells de pas* segueix totes aquestes fases? Recordar tot el que passa a la pel·lícula i comprovar si s'adequa a l'estructura narrativa del viatge de l'heroi mitològic.

15 minuts

La Margaux i l'aneguet

En grup classe, recordar conjuntament el personatge de la Margaux i el de l'aneguet i la relació entre les vivències i dificultats d'una i d'altre. Anotar en un llistat a la pissarra: quines semblances i diferències hi ha entre tots dos? Què els hi passa al llarg de la pel·lícula?





45 minuts

Fem un conte!

Escriure un conte que tingui una estructura de relat iniciàtic. Pot ser una història real o inventada. Per fer-ho, es donarà a l'alumnat unes frases, basades en la trama de la pel·lícula, que serveixin com a punts claus del relat. Es poden repassar les definicions de plantejament, nus i desenllaç que trobareu a l'apartat del glossari.

- ▶ Tot va començar el dia que vaig fer 7 anys i em van regalar...
- ▶ Vaig tenir moltes ganes d'explicar-li a..., la meva millor amiga, així que...
- ▶ No m'ho podia creure: ho havíem aconseguit!
- ▶ Va ser aleshores que vaig tenir por que tot acabés malament...
- ▶ Finalment, vaig tornar a casa. I vaig saber una cosa del cert:

Sabies que...?

Tot i que s'acostuma a imaginar els herois i les heroïnes com a persones excepcionals en contextos i llocs extraordinaris (pirates que troben tresors esplèndids, civilitzacions de l'antiguitat o del futur, éssers fantasiosos en mons imaginaris, o persones que, malgrat assemblar-se a nosaltres, salven el món de maneres èpiques), els contes iniciàtics també es poden desenvolupar en contextos propers a la vida quotidiana i així mostrar la realitat des d'una altra perspectiva. Aquesta és la voluntat d'*Ocells de pas*.



30 minuts

Reflexionem sobre el que veiem

Analitzar les paraules d'Olivier Ringer, el director i guionista de la pel·lícula, i debatre: "La majoria dels films i jocs destinats a un públic jove traslladen els nens i nenes a mons virtuals que no existeixen. Jo voldria explicar-los una història real, senzilla, naturalista, amb riscos i esdeveniments que puguin experimentar. [...] Sotmetem els nostres infants a una allau d'imatges generades per ordinador, com si no els poguéssim explicar històries que passen en allò real, com si haguéssim d'amagar alguna cosa."

- ▶ A què es refereix amb aquest missatge? Hi esteu d'acord?
- ▶ Què aporta *Ocells de pas* en aquest sentit?
- ▶ Comenteu breument l'última pel·lícula del gènere que hàgiu vist i contrasteu-ho amb les declaracions d'Olivier Ringer.

Glossari

Analogia

Comparació entre diferents conceptes que, a partir de la relació, permet entendre amb profunditat les seves parts. En el cas del cinema, és molt habitual veure objectes, animals o llocs funcionant com a analogia d'un dels personatges.

La presentació del personatge de la Margaux utilitza el recurs narratiu de l'analogia: el personatge està vinculat al personatge de l'ànec. Les seves dificultats i evolucions aniran lligades.

Diversitat funcional

Marc conceptual que determina que no existeix la normalitat i l'anormalitat, o les capacitats i discapacitats, sinó que totes les persones som diferents.

Ocells de pas normalitza la diversitat funcional perquè tracta amb molt d'encert l'aventura de fer-se gran, conèixer i acceptar les limitacions i fer respectar la pròpia voluntat.



Estructura narrativa

La forma que s'adopta majoritàriament al cinema per explicar uns fets es caracteritza per l'evolució lineal dels esdeveniments: s'inicia amb el plantejament d'un conflicte, es desenvolupa i es finalitza. Hi ha tres fases molt ben definides que estructuraven aquest tipus de narració:

Plantejament: obertura que introdueix el conflicte principal.

Nus: aprofundiment dels conflictes i el seu desenvolupament.


Desenllaç: confrontació decisiva que porta a la resolució final de totes les situacions produïdes.

Aquesta estructura no és incompatible amb la narrativa del film del viatge iniciàtic de les protagonistes, de fet encaixen a la perfecció.

Què hem après?

Per avaluar què hem après podem jugar a ser **crítics i crítiques de cine**. Coneixeu aquesta professió? Expliquem que són persones que miren moltíssimes pel·lícules i coneixen molt bé la història del cinema. Es dediquen a valorar cada pel·lícula i a explicar (per escrit, o a la ràdio o a diferents mitjans) la seva interpretació i valoració del film: què té de bo, què li falla, què ens vol dir, etc.

Demaneu als infants que cadascú, aixecant la mà, ens expliqui allò que remarcaria de la pel·lícula i el que considera que ha après. Ho anirem apuntant en un paper o mural, que quedarà penjat a l'aula. Es poden veure més pel·lícules i dedicar un **Racó del cinema** on hi hagi totes aquestes crítiques conjuntes de les pel·lícules que hem vist.



✓ **ELS ESTEREOTIPS I PREJUDICIS SOBRE LA DIVERSITAT FUNCIONAL I TOT ALLÒ QUE SURTI DE LA NORMA LIMITEN I SÓN PERJUDICIALS.**

✓ **ÉS IMPORTANT PER LA NOSTRA SOCIETAT QUE EL CINEMA I LES SÈRIES MOSTRIN LA DIVERSITAT, LA RIQUESA I LA COMPLEXITAT DE LA VIDA REAL.**

✓ **LA IMPORTÀNCIA DE L'ESTRUCTURA NARRATIVA DEL VIATGE INICIÀTIC DINS DE LA NOSTRA TRADICIÓ CULTURAL.**



Distribuïdora de cinema
infantil, tranquil i en català
www.packmagic.cat